

HRVATSKI VOJNIK

broj 16. godina II. 17. srpnja 1992. Zagreb cijena 200 HRD

RAZGOVOR S
VRHOVNIM
ZAPOVJEDNIKOM
HRVATSKE
VOJSKE
DR. FRANJOM
TUĐMANOM

PROVEDBA
ZAPOVIJEDI
O
DEMobilizACIJI
U HRVATSKOJ
VOJSCI

DOMOBRANSTVO
U HRVATSKOM
OBRAMBENOM
USTROJU

SANITET U
DOMOVINSKOM
RATU

VETERAN
TEŠKE
KATEGORIJE -
ZRAKOPLOV
C-130

BUDUĆNOST JE U NAŠIM RUKAMA

Razgovor s vrhovnim zapovjednikom Hrvatske vojske dr. Franjom Tuđmanom

HV: Gospodine Predsjedniče, što nam možete reći o sadašnjem položaju Republike Hrvatske, ako se on uspoređi s onim kakav je bio prije agresije na nju i domovinskog obrambenog rata, koji je rezultirao pobjedom i međunarodnim priznanjem Republike Hrvatske?

— Položaj Republike Hrvatske kakav je ona imala u trenutku donošenja ustavne odluke o nezavisnosti, 25. lip-

nja prošle godine, bio je neusporedivo drukčiji od onoga kakav je danas. Tada, kada smo nakon uspješnog plebiscita, nakon referenduma o neovisnosti, proglasili samostalnost bilo je to jako daleko od stvarne državne samostalnosti, u smislu da bude međunarodno priznata njezina suverenost i da se ona može kako diplomatski, tako, još više, u pravom smislu vojno braniti. Imali smo tada svega nekoliko postroj-

bi Zbora narodne garde, uz redarstvo, koje je sve dotle bilo jedini oslonac fizičke obrane Hrvatske i njezina ustavnog poretka. S druge strane, što se poslije jasno pokazalo, svijet je ne samo bio još daleko od priznanja dviju novoproglašanih država: Slovenije, a pogotovu Hrvatske nego se otvoreno suprotstavljao našoj samostalnosti. Treba se prisjetiti: svijet je od nas nakon kratkotrajne intervencije JA u Slove-

ustroj hrvatske vojske

niji zahtijevao da prihvatimo tzv. moratorij na odluke o razdruživanju, koje su tada ocijenjene kao »jednostrane«, pa je zatražena odgoda njihove primjene za tri mjeseca. No, taj sporazum nije istodobno vezao ruke Srbiji i Armiji, koje se nisu pridržavale odredaba o zabrani uporabe sile.

Ovih dana (8. srpnja) navršila se godina dana od prihvaćanja toga moratorija, a time ujedno i godina dana od početka sve otvorenije agresije na Hrvatsku. Ta protekla godina dana imala je dva razdoblja, od kojih je prvo, otvoreno ratno, trajalo približno pola godine do Sarajevskog sporazuma o prekidu vatre (2. siječnja) i prihvaćanja mirovnog plana UN, odnosno do međunarodnog priznanja Republike Hrvatske.

Prvo je razdoblje bilo ono u kojem je iz dana u dan jačala agresija, s brutalnim razaranjima sela i gradova i genocidnim zločinima nad nesrpskim pučanstvom na okupiranim područjima. Braneci svoj dom i odupirući se agresoru ušli smo u obrambeni domovinski rat, u kojem se Hrvatska vojska – kao naoružani dio hrvatskog naroda – junački suprotstavila neusporedivo premoćnijem neprijatelju. Neka se područja nisu mogla vojno obraniti, ali je glavnina Hrvatske sačuvana i oslobođena od do zuba naoružane jugosrpske armije, koja je dotad bila raspoređena po vojarnama u gotovo svim hrvatskim gradovima. Pri tom je stvarana i stvorena, naoružavana i naoružana, obučavana i obučena takva hrvatska vojna sila koja je porazila agresorsku vojsku u njezinim nastojanjima da osvoji hrvatska područja sve do zamišljene granice velike Srbije na crti Karlobag – Virovitica. Ta je vojna sila sada u stanju osloboditi svaku stupu hrvatske zemlje. Kad smo jugo-armiji nanijeli poraz, osujetili planove obaranja hrvatske vlasti i osvajanja hrvatskih područja, mogli smo reći – rat za Hrvatsku je dobio!

HV: Ipak, dio teritorija međunarodno priznate hrvatske države još je uvijek pod okupacijom, a povlačenje i razoružavanje ostataka JA i četničkih bandi na područjima pod nadzorom UNPROFOR-a i dalje se oteže i još se ne zna kada će biti dovršeno...

– Istina je da se u etapnoj provedbi Vanceova plana kasni, ali se ona upravo dovršava. Za kašnjenje okupacijska strana pa i UNPROFOR iznalaze različite izlike, ali su tu i neki objektivni razlozi, kao što su tehnički problemi (kamo i kojim putem povući oružje i opremu dok bjesni rat u Bosni i Hercegovini). Kašnjenje pa i nesnalazjenje nekih postrojbi UNPROFOR-a, pridonijeli su odgađanju dosljedne, potpune i stvarne provedbe mirovnog plana. Sigurno, ima i dalje onih kojima je stalo

do otezanja, radi toga da bi se time poticalo nezadovoljstvo hrvatskih prognanika i vojnika.

Nažalost, tome su pridonijeli i neki nesmotreni potezi na terenu s naše strane, samovoljni potezi nekih zapovjednika, a za koje se mogla uhvatiti srpska strana, tvrdeći da hrvatske snage oslobađajući teritorij na koji ne dolazi Unprofor zatiru Srbe i uništavaju njihova naselja. Posljedice su takve da je Vijeće sigurnosti na temelju takvih informacija stvorilo za nas novi problem od tzv. »ružičastih zona«. No, ništa više ne može zaustaviti taj proces postupne uspostave hrvatske vlasti

danske, socijalne i pravne sigurnosti. Hrvatska se donedavno branila na ratištima, a odsad će se najbolje braniti radom, poduzetništvom, stvaralaštvom i razvijanjem svega onoga što je vlastito društvima razvijene demokracije.

Brojčano smanjenje naše vojske odnosno njezino prevođenje iz ratnog u mirnodopsko stanje nužno je i radi rastećenja državnog proračuna, kako bi se smanjenjem izdataka za vojsku dobila sredstva prijeko potrebna za povratak prognanika, obnovu dijelom razorene domovine, njezine industrije, prometnica, poljoprivrede, za otvaranje novih radnih mjesta.

odnosno ustavno-pravnog poretka na okupiranim područjima. To pak znači da su sve zamisli o priključenju tih krajeva nekakvoj velikoj Srbiji pale u vodu, da su ostale samo bolesna tlapnja četništva, velikosrpsstva ili jugoboljševizmom zaludenih nasilnika.

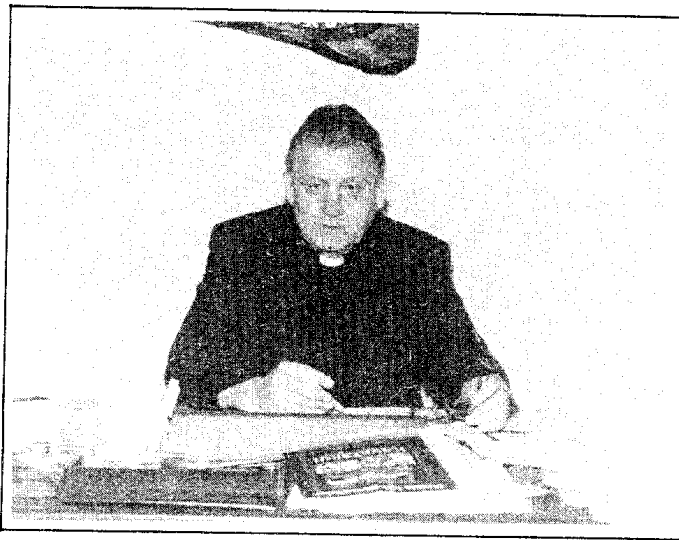
HV: Velika demobilizacija Hrvatske vojske, koja je u tijeku, znak je da se sve više vraćamo normalnom životu. Koja će biti uloga Hrvatske vojske u sljedećem razdoblju?

– Hrvatska će vojska i nadalje imati važnu ulogu, u smislu čuvanja granica, teritorijalnog integriteta pa i ustavnog poretka Republike Hrvatske. Sigurno, za to će trebati neusporedivo manje brojno stanje nego dosad. Osim toga, demobilizacija je nužna kako bi se ljudi mogli što prije vratiti svojim obiteljima, civilnim službama i radu na obnovi i stvaranju buduće Hrvatske, koja treba na svome biću zacijeliti rane i postati zemljom blagostanja te gra-

Ali jedno se nikada ne smije zaboraviti – a to je zalag što su ga za buduću Hrvatsku dali njezini hrabri i požrtvovni branitelji! Ne samo spomen na njih, nego i briga za sve one koji nose posljedice domovinskog rata mora nam biti pred očima, i to ne samo u svijesti, nego i u srcu i u našem ljudskom pomaganju i domoljubnom zauzimanju. U tom smislu već su poduzete brojne akcije, te postoje konkretni planovi i projekti glede brige za invalide rata i njihovo zapošljavanje, skrbi za djecu palih branitelja (primjerice: utemeljenje doma za takvu djecu), olakšice i povlastice za njihove obitelji... Istodobno, ne želimo da osobe koje su najizraavnije osjetile rat i nose njegove posljedice budu gurnute u stranu, nego očekujemo i dalje njihov što puniji doprinos u obnovi i životu hrvatske domovine.

IVAN TOLJ

HRVATSKI VOJNIK

I ČESTITOŠĆU SE BRANI HRVATSKA *

*Razgovor s msgr. Vladimirom Stankovićem ravnateljem
hrvatske inozemne pastve i predsjednikom hrvatskog Caritasa*

HV: Recite nekoliko riječi o počecima Caritasa u Hrvatskoj, te o njegovom radu danas?

Caritas zagrebačke nadbiskupije osnovan je 1934. godine, a osnovao ga je tadašnji biskup koadutor Alojzije Stepinac. Caritas je u to vrijeme bio važna ustanova, kao i drugdje u svijetu. Veliku ulogu odigrao je za vrijeme drugog svjetskog rata, a poznato je da je puno učinio za srpsku djecu u Kozare, koja su ostala bez roditelja. Poslije rata Caritas biva zabranjen, kao i sve ostale organizacije. Crkva, preko svojih župa, i dalje obavlja karitativnu djelatnost, jer je to sastavni dio njezinog nauka. Godine 1966. poboljšavaju se prilike i stvorene su mogućnosti za osnivanje Caritasa. Na inicijativu ljudi izvana kardinal Seper otvara filijalu Caritasa internationalis iz Rima, a za voditelja postavlja gđu. Jelenu Brajša, koja i danas vodi Caritas zagrebačke nadbiskupije. Glavna djelatnost bila je zbrinjavanje neželjene djece i pomaganje siromasima na cijelom području bivše Jugoslavije. Prije dvije godine biskupi su odlučili osnovati Caritas biskupske konferencije, te biskupijske tj. dijecezanske Caritate. Za prvog predsjednika Caritasa izabrali su mene a pomoćnik mi je dr. Đuro Zalar, tajnica s. Katarina Lukacević. Imamo niz suradnika na Kaptolu 1, gdje je sjedište, a na Velesajmu u paviljonu 3—5

radi grupa ljudi koji primaju ono što dolazi izvana, i to šalju potrebnima. Sada uređujemo nove prostorije jer se zbog obujma posla moramo proširiti. To je na Kaptolu 26, gdje imamo osam prostorija u kojima će biti sekcije za suradnju s talijanskim, njemačkim, austrijskim i drugim Caritasima.

HV: Koje su nam zemlje najviše pomogle?

Najviše su nam pomogli Nijemci, pa Austrijanci, u zadnje vrijeme se Italija naglo zahuktala. Sveti otac Papa je nedavno odredio da vatikansko vijeće »Cor unum« (jedno srce), koje koordinira rad svjetskih Caritasa pokrene još veću inicijativu za prikupljanje pomoći. Prije desetak dana bio sam na sjednici tog vijeća, a sa mnom i dr. Adalbert Rebić, pročelnik Ureda za izbjeglice pri vladi RH. Usvojen je apel svijetu za pomoć, a Papa je kao osobni dar poslao 50.000 dolara.

HV: Naši ljudi su puno pomagali Domovini na početku rata, da li imate dojam da dolazi do njihovog zasićenja?

To se događa i ne trebamo se čuditi, jer je teško zadržati pozornost ljudi na nekom događaju u današnje masmedijsko vrijeme. Osim toga ljudi su se već i istrošili. Treba imati na umu da su sredstva izdvojena za obranu daleko veća od onih za humanitarne svrhe, ali to je produkt naše realnosti.

HV: Kakvo je raspoloženje među iseljenicima što se tiče obnove gospodarskih objekata, crkava, spomenika kulture itd?

Medu našim ljudima postoje velike inicijative, oni obilaze crkvene i državne institucije i žele pomoći. Mi kao crkva još nismo dovoljno organizirani, a nemamo još ni pristup na okupirana područja, da bismo svjetskoj javnosti, Katoličkoj crkvi u svijetu ili UNESCO-u, a posebno hrvatskom iseljenstvu ponudili gotove projekte. Taj prvi korak je isključivo naš.

HV: Kako i koliko suradujete sa Crvenim križem?

Mi kao Caritas surađujemo sa svima i međusobno razmjenjujemo iskustva. Ja sam član Ureda za prognanike pri vladi RH i svakog tjedna imamo susrete s ljudima iz vlade i predstavnicima ostalih humanitarnih organizacija. Imamo dobre kontakte i s međunarodnim humanitarnim organizacijama, kao što je Visoki komesariat za izbjeglice, Međunarodni crkveni križ, Njemačka humanitarna pomoć itd. Suradnja sa Crvenim križem je više na lokalnoj razini npr. u Osijeku od samog početka ovih zbivanja dekanatski Caritas surađuje sa Crvenim križem, i oni su na neki način podijelili kompetencije. Takvih slučajeva suradnje ima još ali bi moglo biti i bolje. Mislim da je hrvatski Crveni križ u izvjesnom prestrukturiranju, i da se očekuje dolazak novih ljudi, pa će i suradnja biti uspješnija.

HRVATSKI VOJNIK

HV: Kakva je suradnja s Merhametom, osobito sada kad BiH vapi za svakom mogućom pomoći?

Suradnja je i prije bila dobra, i bili smo u kontaktu s Islamskom vjerskom zajednicom. Osobno sam dobar s dr. Aganovićem, koji je inače liječnik na Rebru, zatim s dr. Durakovićem, kod kojega sam u siječnju ležao na kardiologiji na Rebru, dakle i osobni kontakti i kontakti između organizacija. Kad je pučanstvo Slunja moralo navrat-nanos bježati, osobito prema Bosni, tada je Merhamet ponudio svoje usluge, osobito u transportu, misleći da će oni uspjeti probiti blokadu. Sada kad je BiH ugrožena suradnja je još veća. Upravo sam ovih dana imao telefonski poziv iz New Yorka, čovjek, Musliman, pita ukoliko bi poslao cijeli avion pomoći da li će ta pomoć stići Muslimanima u BiH ako Caritas bude organizator distribucije. Naravno, ja sam odgovorio da mi ne pravimo razlike među ljudima, i da ćemo rado suradivati s odgovornima iz Merhameta u Bosni. Odmah sam uspostavio vezu s direktorom Caritasa u Sarajevu, gospodinom Pavlom Sekerija, i on je spreman za suradnju.

HV: Kakva su Vaša saznanja o povratka ljudi u Domovinu?

Poslije izbora kod nas se u Hrvatskoj moglo čitati i čuti izjave pojedinih novih političara koji su s velikim oduševljenjem i dubokim uvjerenjem govorili da će se velika većina ljudi vratiti iz inozemstva kući. Tada su i mene pitali za mišljenje u nekoliko navrata. Moje je stajalište tada, a i sada, da će doći do određenih pomaka i do povratka, ali ne masovnog povratka, čak i da nije bilo rata. Jedno je želja, a drugo realna mogućnost, a ona nije često u rukama ljudi. Naši iseljenici su duboko ukorijenjeni u tamošnji način života, pogotovo kad je riječ o drugoj i trećoj generaciji ljudi koji su već požejeni tamošnjim partnerima i tamo imaju svu rodbinu, a ovdje gotovo nikoga. Svi bismo mi željeli da se oni vrate, ali to nije lako.

HV: Ako i dalje naši ljudi (posebno mladi) ostaju u tudini koja je uloga Crkve u toj situaciji?

Crkva tu zauzima realističan stav, iz iskustva koje ima, jer nismo mi Hrvati jedini s brojnim iseljeništvom, npr. više je Iraca izvan Irske nego u njoj, pa Židovi, Portorikanci, Talijani. Ona je pripremljena da se suoči s trajnim ostankom ljudi vani. Crkva ne može bitno utjecati na trendove odlaska ili povratka. To su drugi čimbenici. Pri dolasku ljudi u neku zemlju događa se slijedeće: Najprije dolazi do integracije stranaca u novu sredinu, tu se podrazumijeva potpuno prihvaćanje načina života. Svaka demokratska vlast je svjesna da je strance potrebno integrirati i dati im sva prava. Asimilacija je, međutim, nešto drugo. U nekim zemljama postoji želja da se strance prisilno integrira, tj. da ih se učini Amerikancima, Nijemcima, Austrijancima itd., da se jednostavno utopi i nestanu. U Americi je to bilo poznato pod nazivom »Melting Pot« — lonac za taljenje. Reklo se, da svi koji dođu u Ameriku imaju postati jedna siva, bežična masa i zvati se Amerikancima. Moramo priznati da nitko nije imun od takvih primisli o asimilaciji svojih manjina.

Današnje demokracije u svijetu su zauzele drugačiju poziciju tzv. stav multikulturalizma, odnosno politiku mozaika. Došlo se do zaključka ukoliko se želi imati zadovoljne građane mora se najprije respektirati ono što su ljudi sa sobom donijeli, tj. svoj kamenčić, a svi oni zajedno čine mozaik, pa dobi-

vamo lijepu sliku Amerike ili Kanade. Crkva tu nastoji razvijati svijest pripadnosti hrvatskom narodu kroz hrvatski jezik, škole, povijest itd.

HV: Koja je uloga hrvatskih katoličkih mislija i da li će one doživjeti promjene?

Poznati su podaci da su u svijetu 192 hrvatske katoličke župe na svim kontinentima u kojima ima 250 svećenika, zatim časne sestre, socijalni radnici, ukupan broj osoba je 515 osoba. Na terenu vidimo asimilaciju, posebno kod mladih, i raseljavanje iz nekada velikih hrvatskih zajednica. Imamo pred sobom slučaj župe Sv. Nikole u Pittsburghu u Pensilvaniji, koja je osnovana 1894. godine kao prva organizirana hrvatska župa izvan domovine. Oko 1910. godine u toj je župi kršteno oko 300 hrvatske djece, a 1980-tih godina jedva desetak. U isto vrijeme hrvatska župa u Torontu je imala oko 300 krštenja godišnje, a što će biti za sto godina u Torontu to je pitanje za razmišljanje.

U Pittsburghu je misa na engleskom jeziku, jedino se po koja božićna pjesma otpjeva na hrvatskom, jer tu je već treća i četvrta generacija. Međutim, ljudi ipak žele da se ta župa zove Hrvatska katolička župa. Kroz sto godina ta je župa izvršila svoj zadatak, tj. ljudi koji odlaze iz svoje stare domovine dolaskom u novu domovinu sačuvaju svoje ljudsko dostojanstvo i svoju vjeru. Koliko će dugo trajati pojedine župe ovisi o mnogim čimbenicima. Jedan od najvećih je suvremeni način života. Imamo pred sobom, kao primjer, Gradišćanske Hrvate koji su kroz 450 godina sačuvali jezik, običaje i hrvatsku svijest. U zadnjih 40 godina oni su više izgubili od svoje posebnosti nego kroz svo vrijeme prije. Živjeli su u ruralnim dijelovima, nije se odlazilo u grad, nije bilo radija i televizije, dječjih vrtića, nije dolazilo do mjesovitih brakova, a danas svega toga ima. Slično je u Mađarskoj, SAD, Australiji. Naše misije ne mogu spriječiti taj prirodni razvitak kojem su podvrgnute sve doseljeničke kolonije. Nastojimo mlade generacije, koje više ne znaju hrvatski na jeziku dotične zemlje naučiti o Hrvatskoj. Sigurno je da će naše misije još dugo postojati, jer vidimo i suprotne trendove da mlada generacija pokazuje zanimanje za Hrvatsku. Danas je, npr. u Americi, mo-

derno znati odakle tko iz Europe dolazi i tko su mu bili preci.

HV: Nicu li nova duhovna zvanja među iseljenicima?

Većina današnjih svećenika, koji rade izvan domovine, rođeni su ovdje. Prva generacija iseljenika obično ne daje mnogo duhovnih zvanja, to vrijedi za sve nacije, ti se ljudi snalaze i bore za opstanak. Treća generacija ulazi u tamošnje crkvene i ine strukture, pa imamo dosta hrvatskih časnih sestara, svećenika, pa čak i biskupa. Međutim, malo ih se uključuje u naše misije.

HV: Možete li nabrojiti neke biskupe, porijeklom Hrvate u stranim zemljama?

U Čileu, u gradu Concepcion je naš biskup Aleksandar Gojić-Karmelić, u Argentini nadbiskup Karlić i biskup Ognjanović, u Punta Arenasu — dakle biskup Južnoga pola (jer je i Ognjena zemlja pod njegovom jurisdikcijom) bio je biskupom Vladimir Borrić, zatim u Mađarskoj Kalocki nadbiskup Jša-Ikotić, a svi znaju da je biskup Laszlo u Gradišću sin Hrvata i da govori hrvatski.

HV: Vi ste na čelu dvaju važnih segmenata naše Crkve, kako objedinjujete te poslove?

Netko bi mogao postaviti pitanje kako se uopće fizički može stići dobro obavljati dva tako opsežna posla. Osobno se osjećam vrlo umornim. Možda je Božja providnost htjela da kardinal Kuharić mene odredi za prvog ravnatelja Caritasa. To je ispalo dobro jer, kao što sam prije rekao, najviše pomoći stiže upravo od hrvatskog iseljenštva. Obišao sam sve naše misije širom svijeta po nekoliko puta, i osobno poznajem sve ljude tamo, tamošnje prilike, biskupe, Caritas je tu samo jedna nova dimenzija u aktivnosti koja je inače prisutna. S druge strane mnoge stvari ovako idu uspješnije i bolje, nego da ove poslove obavljaju različite osobe koje nemaju uvid u jedne ili druge poslove. Naravno, imam više suradnika, ne radim sve sam.

HV: Kakva je Vaša poruka Hrvatskim vojnicima koji će čitati ovaj razgovor s Vama?

U hrvatske vojnike su uperene oči cijele Hrvatske, pa i iseljenštva jer se od njih mnogo očekuje. Dok slušamo vijesti o uspjesima hrvatskih diplomata, svjesni smo da ne bi bilo priznanja međunarodne zajednice da hrvatski branitelji nisu zaustavili srpsku agresiju. Da su Srbi uspjeli osvojiti veće dijelove Hrvatske ne bi bilo priznanja, jer bi svjetska javnost gledala realno stanje i tome se prilagodila. Hrvatski je vojnik izvojevao veliku pobjedu. Mi kao kršćani smatramo da vojnici najprije moraju biti ljudi. Ako netko nije čovjek u pravom smislu te riječi ne može biti niti dobar vojnik, niti dobar Hrvat. To se mora ocitovati u međusobnim odnosima, kroz solidarnost i toleranciju, u poštivanju tuđega, da budu bez mrznje i osvete. Treba gledati zajednički cilj, a to je sloboda Hrvatske, oni su branitelji i oslobođitelji, a ne agresori. Lijepo je to rekao prof. dr. Žarko Dolinar na nedavnoj proslavi Dana sveučilišta, pozivajući Hrvatsko sveučilište da se angažira u obnovi i preporodu Hrvatske, citatom sa stare dubrovačke vijećnice u Kneževu dvoru »Obhti privatorum publica curate«, tj. zaboravivši na privatne stvari, brinite se za javne poslove. Neka im bude jasno da će i svojim poštenjem i moralnim ponašanjem pripomoći obrani Hrvatske. Želim svim vojnicima Hrvatske vojske da se živi i zdravi vrate kući, te da ih Bog čuva.

DARKO RAGUŽ

HRVATSKI VOJNIK